

ADATTÁR.

CZUCZOR GERGELY DRÁMABÍRÁLÓ MUNKÁSSÁGA.

Czuczor Gergely a drámabírálóbizottságnak egyik legtevékenyebb tagja volt. A drámabíráló bizottságot Bartay Endre szervezte meg, akadémiai tagokból és színészekből; első ülését 1843. ápr. 18-án tartotta. Czuczor először — az üléseknek a Nemzeti Színház levéltárában levő jegyzőkönyve szerint — az 1845. júl. 10-i ülésen vesz részt. Czuczort az Akadémia 1844-ben bízta meg az akadémiai nagy szótár szerkesztésével és 1845-ben költözött Pestre Győről, ahol addig tanárkodott. A színibírálat terén már előbb is működött. A Honművész 1834-i évfolyamában három játékszíni tudósítása jelent meg a komáromi játékszínről, melynek mint komáromi tanár buzgó látogatója volt.¹ Mikor Ráday a drámabíráló bizottságot 1846-ban újjászervezi, Czuczort ismét a tagok közt találjuk. Drámabíráló tevékenységét csak a *Riadó* miatti szomorú bebörtönöztetése szakította félbe, de 1852-ben ismét ott találjuk a Festetics Leótól újjászervezett drámabíráló bizottmány² tagjai közt.

A fennmaradt jegyzőkönyvek nem közlik a megbírált darabok és bírálóik teljes jegyzékét, de a következő darabokról megállapítható, hogy Czuczor bírálatot készített róluk: 1. *Házasság speculatióból.* (1853. jan. 24. Czuczor, Szigligeti és Szentpétery egyhangúlag visszautasítják.) — 2. Kovács Pál: *Három szín.* (1853. január 24. Czuczor, Nagy Ignác és Szigeti József előadásra ajánlják.) — 3. *Érdek és szerelem.* (1853. márc. 23. Czuczor változtatva ajánlja, Nagy Ignác és Szentpétery Zsigmond nem fogadja el. Visszautasítatik.) — 4. *Párisi borbély.* (1853. márc. 23. Czuczor, Vahot Imre és Szigligeti nem ajánlják.) — 5. *Az atya szöktet.* Eredeti vígjáték Degré Alajostól. (1853. jún. 21. Czuczor, Vahot Imre, Szentpétery Zsigmond előadásra ajánlják.) — 6. *Irene.* Eredeti szomorújáték 4 felvonásban. (1853. júl. 12. Czuczor nem ajánlja, Vahot Imre és Szigeti József ajánlják; felolvasztatott és szavazat kívántatván, a többség által előadásra nem fogadtatott el.) — 7. *Lárisifári.* Eredeti népszínmű 4 szakaszban. (1853. aug. 8. Czuczor, Jókai és László József előadásra ajánlják.) — 8. *A rabló.* Népszínmű. (1853. okt. 18. Czuczor, Szigligeti, László félrevetik.) — 9. *Párisi borbély.* (1853. okt. 18. Czuczor, Nagy Ignác, Szigeti nem fogadják el.) — 10. *Még tiúk.*

¹ I. negyed 205—6. I. II. negyed 350. I. és 382. I. Szentandrassy név alatt.

² V. ö. IK. 1938. 258. I.

Eredeti vígjáték 3 felvonásban. (1853. nov. 1. Czuczor és Szigeti ajánlják.) — 11. Vas Gereben *Két végrendelet* c. népszínműve.¹ (1853. nov. 17. Czuczor nem ajánlván, Vahot Imre, László József ellenben előadásra ajánlván, felolvasatott s nem fogadtatott el.) — 12. *A szép marquisnő*. Balzac regénye után írta Kövér Lajos. (1854. aug. 11. Czuczor, Vahot Imre és Szentpétery egyhangúlag ajánlják.) — 13. *Castor és Pollux*. Eredeti vígjáték 3 felvonásban Szigligetitől. (1854. szept. 19. Czuczor, Jókai és Szigeti előadásra ajánlják.) — 14. *Belviszályok*. (1854. dec. 8. Czuczor, Nagy Ignác, Lendvay elvetik.) — 15. *Kérőnő*. (1854. dec. 9. Czuczor, Jókai, László nem fogadják el.) — 16. *Megtértek*. (1854. dec. 9. Czuczor módosítva elfogadja, Nagy Ignác, Szentpétery nem ajánlják: visszautasítatik.) — 17. *Rókafalvi pap és rector*. (1854. dec. 9. Czuczor, Nagy Ignác, Lendvay nem fogadják el.) — 18. *Szalma özegegy*. (1854. dec. 9. Czuczor, Szigligeti, Szigeti nem fogadhatják el.) — 19. *Napszámos*. (1854. dec. 9. Czuczor, Vahot, László nem fogadják el.) — 20. Obernyik: *Khelonisz*. (1854. dec. 9. Czuczor, és Kemény Zsigmond, majd Szigeti és Szentpétery által fogadtatik.) — 21. *Sári*. (1854. dec. 9. Czuczor, Szigligeti, Szentpétery visszautasították.) — 22. *Egyik a kettő közül*. Vígjáték 1 felvonásban Kövér Lajostól. (1854. dec. 9. Czuczor és Lendvay által ajánltatván, Jókai által el nem fogadtatván, felolvasatott és szavazat többséggel előadásra ajánlják.) — 23. *Balassa Borbála*. Eredeti történeti dráma 4 felvonásban Feleki Miklóstól. (1854. dec. 22. Czuczor Gergely, Jókai Mór, Szentpétery Zsigmond által előadásra alánltatván felolvasatott s a jelen voltak által egyhangúlag előadásra nem fogadtatott el.) — 24. *Vak Béla király*. Eredeti dráma 5 felvonásban. (1855. márc. 15. Czuczor, Jókai és Egressy Gábor rövidítéseket követeltek: felolvasatott, «azonban a mű jelen alakjában színpadon adhatónak rövidítések mellett sem találhatván; addig, míg a szerző által színpadra kidolgozva újonnan beadatnék, a választmány határozatra hozatalát felfüggeszti.» 1855. márc. 28. *Vak Béla király*, a szerző által színre alkalmazva. Felolvasatván elfogadtatott.) — 25. *Pütkösdői királyné*. Eredeti vígjáték 2 felvonásban Szigligetitől. (1855. szept. 17. Czuczor, Jókai és Szigeti ajánlják.) — 26. *Vén bakancsos*. Eredeti népszínmű Szigetitől. (1855. okt. 17. Czuczor, Szigligeti, Egressy, Szentpétery ajánlják.) — 27. *Kálmán király*. Eredeti szomorújáték Berényi Antaltól. (1855. okt. 17. Czuczor, Szigligeti, Egressy előadásra ajánlván, az felolvasatott és szavazat többséggel elfogadtatott.) — 28. *Salvator Rosa*. Eredeti melodráma 5 elvonásban, előjátékkal, Degré Alajostól (1855. nov. 14. Czuczor, Szigligeti és Tóth József által ajánltatván felolvasatott. Szavazat kívántatván, s az előleges bírálók szavazata is számíthatván, a szavazatok egyenlően oszlottak meg, minélfogva a darab a meg nem jelent tagokhoz elküldendő s ügyének eldöntése az ekkép alakulandó többségtől föltételeztetik. 1855. nov. 27. Salvator Rosa az előbbi gyűlésen meg nem jelent tagokkal közöl-

¹ Először az 1853. március 23-i ülésen tárgyalták. «Ürményi József által ajánltatik, de átalakítását tanácsolván; Vahot Imre által ajánltatik, de változtatással. László József ajánlja. Ezen gyűlésben felolvasatván, a tagok egyhangú véleménye szerint jelen szerkezetében nem fogadtatik ugyan el — azonban szerzőnek a bíráló tagok véleményeinek figyelembe vételével a darab új kidolgozása ajánltatik.»

tevén, általok előadásra ajánltatik; kik is: mélt. gróf Ráday Gedeon úr, B. Kemény, Jókai és Vahot Imre valának. A darab e szerint szavazat többséggel elfogadtatik.) — 29. *Hűség hűtlenségből*. Vigjáték. (1855. nov. 27. Kövér Lajostól, Czuczor, Jókai és Feleki ajánlják.) — 30. *Dalos Pista*. Eredeti vigjáték Szigligetitől (1855. dec. 19. Czuczor, Jókai, Feleki ajánlják.) — 31. *Negyedik László király*. Eredeti dráma Dobsa Lajostól. (1856. jan. 16. Czuczor, Szigligeti, Tóth József által előadásra ajánltatott, de még kiadatott Tóth Lőrincnek olvasás végett.) — 32. *Enyingi Török János*. Eredeti történeti dráma 4 felvonásban Feleki Miklóstól. (1856. márc. 26. Czuczor, Jókai és Szentpétery ajánlják.) 33. *Pál fordulása*. Eredeti színmű hét szakaszban, Szigligetitől. (1896. ápr. 10. Czuczor, Jókai és Feleki ajánlják.)

1856-ban megszűnik a jegyzőkönyvekben a megbírált darabok jegyzéke, úgyhogy Czuczor bírálóbizottsági működésének ez a 33 dráma-bírálat szerény töredéke csupán. A bírálatok kézírataiból pedig 11 darab maradt reánk. Közülük három (a *Belviszályok*, a *Sári* és a *Balassa Borbála* c. drámákról) megokolás nélkül közli Czuczor véleményét — ezeket mellözöm. A többi nyolcat alább, szó szerint közlöm.

Ami most már Czuczor dráma-bírálatait illeti, azért rendkívül érdekesek, mert szerzőjüket új oldalról mutatják be. Eddig Czuczornak egy dráma-bírálatát sem ismertük, nyomtatásban egyetlen egy sem jelent meg,¹ a fent említett három játékszíni tudósítás csak játékszíni krónika, nem dráma-bírálat. Ezek a bírálatok színvonalban nem érik el Kemény tanulmány-számba menő kritikáit,² nem olyan mélyek, s a lényegbe hatolók; nem a műalkotás egészét veszik szemügyre, inkább a részletek bírálgatásában merülnek ki s mindenkor elárulják, hogy szerzőjük papi ember és nyelvész.

1.

Czuczor Gergely bírálata a Házasság spekulációból c. vigjátékról.

Vélemény «*Házasság spekulációból*» című vigjátékról.

Alulirt a «*Házasság spekulációból*» című vigjátékot *szépműtani szem-pontból véve*, mint afféle alapjában eltévesztett színművet nem ajánlja elő-fogadásra, mert egyik fő cselfogása oly nemzeti institúciók hibás kinövésein alapszik, melyek már többé nem léteznek, értem a *táblabíró-sági kórt*, és *tisztújítási fortélyoskodást*. A vigjáték fő feladata csipkedni, gúnyolni, nevetségessé tenni az embernek általán véve, vagy bizonyos kornak, osztálynak, stb. hibáit, gyöngeségeit, visszaéléseit. A múlt, és kiavult hibák, bűnök a történeti dráma, vagy tragicum körébe valók. Volt idő, mikor cél-irányos és sikeres feladat lehetett a fennemlített dolgokat gúny- és szégyen-padra állítani, s nevetségessé tenni: de miket a sors hatalmas sujtó-karja egy egyszerű világtragoediában, saját szemeink láttára nem csak megcsipkedett, hanem tövöstül kiirtott, azokon már ma nevetnünk nem — inkább sajnálkoznunk lehet. A tisztújítások, és táblabíró-ság korszaka jó és

¹ V. ö. Zoltvány Irén Czuczor-bibliográfiáját műveinek kiadása előtt.

² L. IK. 1938. 258—273. l.

rossz oldalával lejárt. Általán, kik még most is akár vigjátékban, akár másféle művekben a táblabírótságot, tisztujításokat, régi nemes czimereket csipkedik, azok a szelet kergetik, s a megholt oroszánt rugdalják. Elmúlt esőnek nem kell köpönyeg. Az ily. művek kortévesztésben szenvednek. *Sufficit dici malitia sua.*

Továbbá Szerző ur az elménczkedésben holmi kétes, frivol, és sikamlós kifejezéseket kedvel, melyek — hála a szépizlés geniuszának! a magyar színházi közönség erkölcsi érzetében még eddig rokonszenvre nem találtak. Ilyenek például: Midőn azt mondja a szobaleány, hogy Pesten voltakor a jurátusok tették neki a szépet, a kisasszony ezt válaszolja rá: *Bizony furcsa helyen keresték a diplomát.* Ez egy kisasszonytól konyhacselédi pajkosság.

Ahol téhen van, ott bika is szokott lenni; ezt egy úr mondja hölgynek irányában!

Nem volna ellenemre, ha ezen falusi nobilit lábaimhoz fektethetném; ezt egy nő mondja!

Csak nem mentél vele (a szobalánnyal) *tovább, mint...* Ezt az ur mondja inasának, midőn ez sürgetve kéri tőle a szobalány kezét. Mire az inas nagy naivsággal felel: *A tejnurnak is hol a gutába(n) jár mindjárt az esze, dehogy mentem — dehogy —*

Ki (t. i. egy férfi) *nem érdemli meg, hogy* (a kisasszonymnak) *harisnyája szalagját megoldja.* Valóban szép! Mi a közéletben, vig czimborák társaságában talán megjárja, az egy szépműben, és szinpadon botrány.

Szerző úr a nyelvtani szabályok ellen is vét, a min egyébiránt nem volna nehéz segíteni, pld. *ácsorogjál, rendelkezhetsz, álmodok*, ha nem *ismernénk* egymást, *vonakodsz*, stb. ezek helyett: *ácsorogj, rendelkezhetel, álmodom*, ha nem *ismernők* egymást, *vonakodol*. A szinpad ne terjessze a nyelvbéli hibákat, hanem inkább irtsa.

Pest, decemb. 14. 1852.

Czuczor Gergely.

Kívül: Vélemény «*Házasság spekulációból*» című vigjátékról. Érkezett Decemb. 14^{kén} 1852. Szám 2. a/. bíráló választmány.

2

Czuczor Gergely bírálata Kovács Pál Három szín c. vigjátékáról.

Vélemény «*Három szín*» című, 4. felv. vigjátékról.

Káros Gerő gazdag tőkepenzes egyetlen leányának, ki most jő haza Pestről a nevelésből, egyszerre négy kérője gyűl össze egy fogadó vendéglőjében, u. m. Lentei huszártiszt, Ösváry földbirtokos, Porhanyó orvos, és Geldmann tőzsér; kik megtudván egymás szándékát sorshuzás által döntik el magok közt a kérői látogatás sorsát, mely fölött versenygés támadt közöttök. E szerént a huszárhadnagy első jutván a házhoz csak Deborahát, a tőkepenzesnek hajadon s férjülni vágyó gazdasszonyát leli honn, ki álszeméremből a meglepetésre tettetett ájulásba esik, mire a tőzsér belépven, azon véleményben, hogy ez a kisasszony, Debora elébe térdel, és szerelmet vall, s alig veszi észre tévedését, midőn az orvos is ott terem, s az ájuldozónak,

mint házi kisasszonynak, piluláit ajánlja. Debora a három férfit látva még inkább elijed, futni készül, s midőn a negyedik kérést, Ösváryt, belépni látja, az orvos karjába ájul. A kérék megtudván csalódásukat, s megértvén, hogy Kádós csak estére érkezendik meg, eltávoznak. Debora, azon véleményben, hogy neki akarnak hódolni, töprenkedik magában, s az orvos iránt rokonszenvet nyilvánít.

Kádás Gerő, és bátyja Menyhért pesti híres ügyvéd egyszerre érkeznek meg, Gerő ugyan egyetlen, Menyhért pedig két leányával, kiket, mint Szerző felteszi, még Debora sem ismér úgy hogy megkülönböztetni tudná. A gazdag tőkepénzesnek azon aggodalma ellen, hogy egyetlen leánya miatt majd sok kérék alkalmatlankodik rajta, bátyja, az ügyvéd, azon csel fogást ajánlja, hogy a kérék előtt az igazi örököst titkolják el, s ezek gondolom szerént válaszsának a három közül. Ezen csel fogás teszi alapját azon comicai helyzeteknek, melyek a három utóbbi felvonás folytában a néző várakozását és kíváncsiságát ébren tartják, midőn a kérék csalódásból csalódásba esve, a gazdag örökösnek majd ezt, majd azt vélik, míg végre oda üt ki a dolog, hogy az ügyvéd egyik leányát Ösváry, a másikat a huszártiszt Lentei választja, mind egyik némi rokonszenvből, melyet az illetők iránt éreznek, az orvos pedig, és a tőzsér a megkért gazdag örököstől kosarat kapnak.

A «három szín» czímet onnan vette e mű, hogy a végválasztásra határozott időben a három leány közül egyik *piros*, a másik *fehér*, a harmadik *zöld* öltönyben jelenik meg.

E vigjáték fő iránya a pénzleső kérék reményét meghiusítani, mit Szerző az által eszközöl, hogy a gazdag örököst egyik sem nyeri el; mellék iránya, ugy látszik, azt akarja kitüntetni, hogy a pénzen kívül vannak nemesebb, szellemi kellékek is, melyek által a nők magokhoz vonzzák a férfiak szívét. Csak ezen irányból értheti, miért a földbirtokos Ösváry és huszártiszt Lentei a pénztelen leányok választásával is megelégedtek. Kár, hogy e másod irányt Szerző világosabban nem indokolja, mit az illető kérék itt ott közbevetelt kedvező nyilatkozatai által tehetett volna, melyek mintegy előjelül szolgálának akaratauk változására.

Hasonlóan, nagyobb valószínűség okáért jobban indokolni kellene azt miért a három kisasszony közül a házi nép, nevezetesen a gazdasszony sem isméri ki a valódi örököst.

Továbbá, az első felvonásban unalmasak, és elhagyhatónak tartja Biráló azon jelenetet, melyben az egymás szándékát megtudó kérék a látogatási elsőségért versyengenek, és sorsot húznak.

Végre, minthogy a szövegből az tűnik ki, hogy e darab cselekvénye a legujabb időre vonatkozik: tehát a *táblabíró*, *tabuláris prókátor*, *nemesség-publikálás*, mint afféle nem korszerű dolgok emlegetése elmaradhat.

Mind ezen észrevételek mellett Biráló jelen vigjátékot, mint a maga nemében a művészet több kellékeivel bírót, nevezetesen a helyzetek elrendezésében elég ügyeset, és jelenésről jelenésre várakozás-gerjesztőt, elfogadásra ajánlja.

Czuczor Gergely.

Pest. jan. 7. 1853

Kívül: érkezett Január 7 kén 1853. 6 a.

3.

Kovács Pál levele Komlóssy Ferenchez Három szín c. vígjátéka ügyében.

Győr Mar 23 1853.

Kedves Komlóssy Ur,

Három szín című vígjátékom ügyében tett fáradozásait nagy köszönettel vevén, van szerencsém önnek jelenteni, hogy nevezett vígjátékom a' bíráló urak észrevételei szerint módosítva, 's a' győri színpadon adatása alkalmával nyert saját nézeteim után nagyrészt újra dolgozva, valahára elkészült 's jelenleg Lendvay urnak átadva van, kitől ön azt holnap vagy holnap után átveendi. A' czímet meghagytam miután a' *soproni cs. k. fő színművizsgáló hivatal az iránt, 's a' színek iránt is semmi legkisebb kifogást nem tett, 's vígjátékomat hivatalos uton a' győri színpadon ugyan ezen cím alatt, 's színekkel adatni megengedé.* Reménylenem szabad tehát, hogy ez iránt a' pesti Censurának sem leend kifogása. De ha mégis lenne, legyen szives azt annak idejében velem tudatni, hogy a' szükséges változtatást, mi egypár sorral megtörténhetik, megtehessem.

A' bírálatokat önnek meghagyása szerint ezen levelem mellett veszi ön, — 's még Szigeti 's Czuczor uraknak egy kis levellét, melyeket kézbesíteni kérek.

Ida kisasszony¹ 's egész uri családja szives üdvözlete mellett maradok Önnek

kész szolgája

D. Kovács

Kívül: érkezett Mártz 25^{kén} 1853.

«Három szín» című vígjátékot Kovács úr megváltoztatva küldi meg. E' levelet a' bírálatokhoz csatlom, másoknak példájára.

Festetics

Szám 6. a/. b/. c/.

4.

Czuczor Gergely bírálata az *Érdek és szerelem* c. drámáról.

Vélemény: «*Érdek és szerelem*» című 4. felvonásos drámáról.

Ezen dráma meséjének alapvázolata olyan, melyből némi módosítással érdekes művet lehetne alkotni. Azonban Szerző ur, úgy látszik, a dráma theoriáját nem tette studiumává, mert, őszintén szólva művében a drámairói készütségnek alig találhatni nyomait. Elmellőzve egyéb hibákat, valószínűtlenségeket, vastag cselszövényeket, gr. Dözsnyek színpadra nem állítható botrányos jellemét, stb, csak azon egyre figyelmeztetjük Szerző urat, hogy a drámai cselekvénynek és beszédnek illő őszhangzatban kell lennie a cselekvő személyekkel. Ezek itt jobbára főranguak, s még is oly köznépies, oly mindennapi alakban, finomabb társalgási nyelv, és miveltég zománca nélkül lépnek fel, hogy csupán neveikről ismérjük őket főranguaknak. A felsőbb, vagy miveltebb osztályu személyeket még kicsapongásaikban, sőt vétkeikben is meg lehet és meg kell különböztetni az alsóbb rendű- és miveltégüektől. Ezt az élettapasztalás bizonyítja. A mit a miveletlen ember

¹ Komlóssy Ida, a Nemzeti Színház drámai szendéje.

durva, nyers modorral, azt amazok finomabban szőtt ármánynyal, cselszövénynyel, és szépített színben követik el. A mivelt osztálybeli, vagy felsőbb rangu személynek öröme, kedve, bújja, haragja, boszúja, stb másképp nyilatkozik, mint a miveletlené, stb. stb. Ilyesmit a jellemzésben elfeledni nem szabad, s ezt tenni a széptan ellen elkövetett bűn, stb.

Pest, jan. 20. 1853.

Czuczor Gergely.
drámabizottmányi tag

Kívül:

Méltóságos

tolnai gr. *Festetics Leo* urnak,

mint a nemzeti színház intendásának

érkezett Január 21 kén 1853. szám 11... a/

Helyben.

5.

Czuczor Gergely bírálata Degré Alajosnak Az atya szöktet c. vigjátékáról.

Ezen című «Az atya szöktet» egy felvonásos vigjátékot, mint a magamemében eléggé élénk cselekvényű, és kerek szerkezetű színművet színpadi előadásra ajánlom

Pest, mart. 2. 1853

Czuczor Gergely

Kívül: Czuczor Gergely véleménye ily című 1. felv. vigjátékról: «Az atya szöktet» érkezett Mártz. 3 kán 1853. szám 16.. a/

6.

Czuczor Gergely bírálata a Lári-Fári c. népszínműről.

Vélemény *Lári-Fári* című 4 szakaszos színműről.

Jelen mű tulajdonképp az alsó komikumnak azon neméhez tartozik melyet *bohózatnak* nevezünk, mert nevetséges oldalát főleg torzalakok, és furcsa helyzetek képezik, nem hiányozván helyenként a jól talált élczek is. A cselekvény elemei kezdettől végiglen vidám jelleműek, komolyabbféle, vagy érzékenyítő episodok belevegyülése nélkül, szóval: vasárnapi mulatságra és közönségre számított bohózatos színmű ügyesen szerkesztve, s mint olyan nem tarthat ugyan magasabb művészi becsre igényt; de a maga nemében figyelmet érdemel, s ennél fogva előadásra ajánlom.

Pest, jun. 14. 1853

Czuczor Gergely
drámab. vál. tag.

Kívül: Czuczor Gergely véleménye «*Lári-Fári*» című népszínműről. érkezett Junius 14 kén 853 szám $\frac{25}{m. b. v.}$.. a/

7.

Czuczor Gergely bírálata Vresitz A rabló c. népszínművéről

A *Rabló*, népszínmű 3 felvonásban.

E művet legfőlebb úgy tekinthetni, mint kezdői gyakorlatot, és kísérletet a drámai mezőn, melyen egyszer mind igen látszik, hogy Szerző a színi művészet mind elméleti mind gyakorlati tanait elmellőzte. Nemesebb tárgy

választást, vagy, ha a tárgy magában alsóbb rendű, felsőbb, költőibb felfogást, finomabb színezetet, nem vastag ecsettel vonalazott mindennapi jellemeket, cselekvénydúsabb bonyolodást és fejlődést igénylünk attól, ki a népnek számára gyönyörködtetve oktató művet szándékozik adni. Holmi csárdai jelenetek, betyárok, zsványok, durva pórias rajzok, ha még oly élethivek is, a művészet igényeit ki nem elégítik.

E művet *föltétlenül visszautasítatni* kérem.

Pest, jul. 18. 1853

Czuczor Gergely

Kívül: Vélemény «*A Rabló*» című 3. felv. színműről. érkezett Julius 18^{kán} 853. ^{szám 26} sz...a/.
m. b. v.

8.

Czuczor Gergely bírálata Szemes A párisi borbély c. vígjátékáról.

A «Párisi borbély» című 5 felv. színjáték, mind a mellett, hogy Szerzője némi változtatásokat tett rajta, oly kevéssé felel meg a színművészet kellekeinek, hogy azt *előadásra épen nem ajánlhatni*. E munka nem más, mint fölvonások közé rámozott, s dialogokra szaggatott regény, melyben drámai indoklásokat, drámai jellemeket, cselekvényeket, és drámai előadást hiába keresünk.

Pest, aug. 16. 1853.

Czuczor Gergely

Kívül. Vélemény «*Párisi borbély*» című 5 felv. színjátékról. Érkezett August. 16^{án} 1853. ^{szám 29}... a
m. b. v.

9.

Czuczor Gergely bírálata Kövér Lajos Még titok c. vígjátékáról.

Vélemény «*Még titok*» című 3 felv. vígjátékról.

Szerző urnak az eddig elfogadott darabjaihoz hasonló nemű vígjáték, melynek jelleme a könnyűféle, élénk francia modorban, s helyzetek egyes szövetségében áll. Ámbár pedig egy két helyzete, nevezetesen a 2-ik felvonásban a nők ide oda hurcolása, és öszvevissza szótt féltékenységi jelenetek az «Estve és Reggel» című darabnak hasonló jeleneteire emlékeztetnek: mind azáltal az egésznek meséje saját nemű levén. Bíráló azon véleményben van hogy jelen mű az elébbinél nem alábbvaló becsű, miért is előadásra ajánlja-

Pest, october 17. 1853.

Czuczor Gergely

Kívül: Vélemény «*Még titok*» című 3 felv. vígjátékról. Érkezett Octob. 18^k 1853. 34 szám... a/.

Közli: PUKÁNSZKYNÉ KÁDÁR JOLÁN.